

مرحوم را سمپانه به‌مورد اجرا گذاشتند. طولی نکشید که انگلیسیها بوشهر را تسلبه کردند و مجاهدین خط آهن ریل گذاری آنها را برچیدند و ناچندی بعد بطرز جنگک چریکی باقشون و ارتش مجهز انگلیس جنگیدند و تاحدی مجبور به عقب‌نشینی کردند و خسارات مالی و جانی فراوانی به آنها وارد ساختند که داستان مبارزه دلیرانه آنان در دو کتاب بنام « فارس و جنگه بین الملل » و « دلیران تنگستانی » بطور مشروح بیان شده است .

خلاصه یکی از نتایج مهم اقدام انقلابی مرحوم آیت‌الله آقاشیخ جعفر محلاتی این شد که اجانب به قدرت روحانیت و نفوذ معنوی آنان در میان مردم متوجه شدند و نیز فهمیدند که حس وطن دوستی بمقتضای « حسب الوطن من الایمان » در نهاد ایرانیان به‌عنوان یک عقیده دینی ثابت و محکم است و این عقیده را در ایرانیان دیدند که بقای ایران به عنوان یک ملت بابقای آن به عنوان یک ملت مسلمان معادل است . و همچنین علماء و روحانیون که در هر آن مذهبی جامعه هستند عملاً ثابت کردند که همیشه حافظ استقلال کشور و تمامیت ارضی می باشند و دفاع از وطن اسلامی را وظیفه شرعی خود می‌دانند و لذا می‌بینیم در قیام « دلیران تنگستانی » نیز پرچمدار قیام برضد دشمنان داخلی و خارجی و نجات مملکت از وضع ناهنجاری که داشت سه تن روحانی مجاهد و مبارز انقلابی بودند و ایشان مرحوم آیت‌الله آقاشیخ جعفر محلاتی ، آیت‌الله شیخ محمد حسین برازجانی و آیت‌الله سید عبدالحسین لاری می‌باشند (روحشان شاد و پادشان گرامی باد)

بالاخره این نهضت بار دیگر پیوند دیربای روحانیت اسبیل و مردم، و ایثار و خودگذشتگی آنان را در حفظ استقلال و هویت اسلامی کشور جلوه‌گر ساخت .

بازگشت مرحوم آقا شیخ جعفر از مناطق جنگی .

مرحوم آقا شیخ جعفر، پس از تسلبه بوشهر، مدتها در برازجان ماندند و سران مجاهدین بیوسه بخدمتش می‌رسیدند و جلسات خود را در محضر ایشان تشکیل می‌دادند و از معنویات و درخمودهای معظم له استفاده می‌کردند و چون توقف وی در مناطق جنگی بطول انجامید و ماه رمضان نزدیک شد اهالی و علمای اعلام مراجعت ایشان را به شیراز خواستار شدند . از جمله تلگرافاتی که از شیراز در این رابطه به وی مخابره شد و مرحوم آیت‌الله آقا میرزا ابراهیم محلاتی و سایر علماء آن را امضاء نمودند بدینقرار است :

حضرت آیت‌الله فی‌الانام الشیخ جعفر القمقام قدفرب شهر الصیام و وجودك محفوظه بالالام والاسقام ولذالك لا یقتضی وقوفك فی البرادی والاحشام وعلی من اتبع الهدی السلام . (۱)

از اینرو ایشان پس از ده ماه به شیراز مراجعت نمود و همچنان به وظایف دینی و روحانی خود مشغول شد و مانند گذشته به رتق و فتق امور شرعی و تدریس پرداخت . (۲) ولی متأسفانه پس از بازگشتشان به شیراز در اثر تحولات گوناگون که منجر به شیوع فحشاء و منکرات گردیده بود ، معظم له با آن حمیت و غیرت دینی و حس مجاهدتی که برای اعلاء کلمه حق و تعالی احکام اسلام داشت تألمات و تأثرات روحیشان زیاده‌تر گردید ، بحدی که منجر به کسالت ممتدی شد .

فوت آیت‌الله آقا شیخ جعفر محلاتی .

بالاخره آقا شیخ جعفر محلاتی روز هفتم ماه ربیع الاول سال ۱۳۵۸ هجری قمری در سن ۷۶ سالگی هنگامی که می‌خواست برای نماز وضو بگیرد ، ناگهان بیک

(۱) آیت‌الله محلاتی و خاندان سیدساله روحانیت و قاهت ، ص ۷۲ و ۶۲

(۲) رجال ایران ج ۸۶/۶